

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра професійної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету рибного
господарства та
природокористування

Бойко П.М.

“27” серпня

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК.03 ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень _____ третій «освітньо-науковий» _____
(бакалавр, магістр, доктор філософії)

спеціальність _____ 207 «Водні біоресурси та аквакультура» _____
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація (освітня програма) _____ Водні біоресурси та аквакультура _____
(назва спеціалізації)

факультет _____ рибного господарства та природокористування _____
(назва факультету)

Херсон 2019 рік

Робоча програма з дисципліни «Педагогіка вищої школи» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, що навчаються за спеціальністю 207 «Водні біоресурси та аквакультура».

Розробники:

доктор філософських наук, професор Берегова Г.Д.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри професійної освіти

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 року

Схвалено на Вченій раді факультету рибного господарства та природокористування

Протокол №1 від «27» серпня 2019 року

Завідувач кафедри
«27» серпня 2019 року

_____
(підпис)

(Берегова Г.Д.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (напрямок підготовки), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	вечірня форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»	Обов'язковий компонент. Цикл загальнонаукової підготовки.	
	Освітня програма «Водні біоресурси та аквакультура»		
Змістових частин – 1	Спеціальність 207 «Водні біоресурси та аквакультура»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної і вечірньої форм навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 6	Освітній рівень: третій (освітньо-науковий), доктор філософії (PhD)	Лекції	
		12 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	12 год.
		Самостійна робота	
		66 год.	66 год.
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:3

для вечірньої форми навчання – 1:3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: розкрити закономірності розвитку освіти, процесу навчання і виховання студентської молоді, її наукової та професійної підготовки відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства; розробити на цій основі підходи до удосконалення системи формування психолого-педагогічної готовності здобувачів до викладацької та науково-педагогічної діяльності.

Завдання дисципліни: аналіз закономірностей функціонування

системи вищої освіти і її складових (навчально-виховний процес, управління, викладач, студент тощо); ознайомлення з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, виховання, управління в системі вищої освіти; прогнозування перспектив розвитку вищої освіти в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір; вивчення, аналіз та узагальнення практики, досвіду педагогічної діяльності у вищих навчальних закладах.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни.

Після вивчення дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- Ⓐ загальні основи педагогіки вищої школи;
- Ⓐ основні етапи становлення системи вищої освіти в Україні;
- Ⓐ принципи дидактики вищої школи;
- Ⓐ організаційні форми та методи навчання та виховання;
- Ⓐ види контролю знань, умінь і навичок студентів;
- Ⓐ зміст педагогічного менеджменту;
- Ⓐ специфіку професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи.

Уміти:

- Ⓐ аналізувати політику Української держави щодо розвитку вищої освіти в історичній ретроспективі;
- Ⓐ усвідомлювати принципи освіти, завдання навчальних закладів (Закон України «Про освіту»);
- Ⓐ з'ясовувати призначення стандартів вищої освіти, сутність організації навчально-виховного процесу у ВНЗ (Закон України «Про вищу освіту»);
- Ⓐ досліджувати пріоритетні напрями розвитку освіти в Україні, виокремлювати тенденції підготовки фахівців у вищій школі з погляду перспектив її удосконалення (Національна доктрина розвитку освіти);
- Ⓐ аналізувати типовий навчальний підручник чи навчальний посібник зі свого фаху й оцінювати його зміст із погляду врахування дидактичних вимог;
- Ⓐ скласти план проведення практичного чи семінарського заняття з окремої дисципліни, визначати його методичне забезпечення;
- Ⓐ опрацьовувати інформаційні джерела з метою ознайомлення з технологією і методикою запровадження модульно-рейтингової системи організації навчання у ВНЗ України;
- Ⓐ здійснювати педагогічний аналіз ефективності форм і засобів виховання студентської молоді у навчальному закладі в патріотичному та гуманістичному дусі.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії повинні досягти таких **компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК5. – Готовність очолювати роботу вітчизняної або міжнародної наукової програми чи проекту, бути активним суб'єктом міжнародної наукової діяльності;

ЗК6. – Комплексність у прогнозуванні перспектив розвитку вищої освіти в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір;

ЗК5. – Готовність очолювати роботу вітчизняної або міжнародної наукової програми чи проекту, бути активним суб'єктом міжнародної наукової діяльності;

ЗК6. – Комплексність у прогнозуванні перспектив розвитку вищої освіти в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір;

ЗК2. – Здатність спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в певній галузі наукової та/або професійної діяльності;

ЗК3. – Здатність удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень, генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність);

ЗК4. – Здатність до позитивної адаптації до нових дослідницьких ситуацій, зміни професійної діяльності, соціокультурних умов наукової діяльності з умінням дотримання етичних норм та авторського права;

ЗК8. – Обізнаність та розуміння філософсько-світоглядних засад, сучасних тенденцій, напрямків і закономірностей розвитку сучасної науки.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 15. – Вміння брати участь у критичному діалозі щодо потреби удосконалення технологій рибництва та зацікавити результатами власних досліджень.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН5. – Вміти працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, наукометричними платформами (Web of Science, Scopus, Researchgate та ін.);

ПРН6. – Знати та розуміти поняття академічної доброчесності, вміти використовувати цитування та посилання на використані джерела, правил оформлення бібліографічного списку;

ПРН2. – Виявляти ініціативу і самостійність в різноманітних видах діяльності, брати відповідальність за результати своєї професійної діяльності, дотримуватись професійної етики та корпоративної культури;

ПРН4. – Знати основні структурні елементи щодо створення інноваційного «науково-технічного продукту» з метою оформлення авторського свідоцтва;

ПРН3. – Вміти використовувати сучасні кейси для візуальної презентації результатів дисертаційного дослідження;

ПРН8. – Вміти орієнтуватися в складних філософських питаннях сучасної науки і способах їх вирішення, вміло застосовувати отримані знання в процесі наукових досліджень.

ПРН24. – Знати правила володіння технікою мови, риторикою та культурою педагогічного спілкування з використанням фахової термінології (уміння слухати, ставити запитання, аналізувати відповідь), вміти вміло використовувати прийоми, способи, методи та засоби науково-педагогічної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Педагогіка вищої школи як наука.

Зумовленість педагогіки вищої школи специфікою навчально-виховної діяльності ВНЗ. Предмет педагогіки вищої школи. Зв'язок педагогіки вищої школи з науками психолого-педагогічного циклу. Особливості категорій педагогіки вищої школи. Педагогічна спадщина минулого як джерело розвитку педагогіки вищої школи. Завдання педагогіки вищої школи на сучасному етапі.

Тема 2. Студент та викладач вищого навчального закладу як об'єкт і суб'єкт навчання і виховання.

Загальна характеристика студентів вищого навчального закладу. Організація роботи з адаптації студентської молоді до умов вищої школи та її зміст. Особливості розвитку особистості студента на різних курсах. Професійне самовдосконалення майбутніх фахівців, його планування, реалізація і контроль. Особливості педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу. Типи і стилі спілкування викладачів зі студентами. Основні напрями діяльності викладача ВНЗ. Рівні готовності викладача до педагогічної діяльності та вимоги до його особистості. Педагогічна майстерність як запорука успішної діяльності викладача.

Тема 3. Система вищої освіти в Україні.

Загальні засади побудови системи вищої освіти в Україні. Принципи вітчизняної системи вищої освіти. Структура системи вищої освіти в Україні. Органи управління національної освіти та їх компетенції. Шляхи вдосконалення вищої освіти та перспективи її входження до Зони європейського освітнього простору.

Тема 4. Дидактика як галузь педагогіки вищої школи.

Місце і завдання дидактики вищій школі. Закономірності і принципи дидактики вищої школи. Сутність, структура та функції процесу навчання. Викладачі і студенти як суб'єкти навчального процесу у вищому навчальному закладі, структура їх діяльності. Особливості процесу навчання у вищих навчальних закладах України.

Тема 5. Зміст освіти у вищій школі.

Сутність ступеневості вищої освіти. Освітні рівні вищої школи. Освітньо-кваліфікаційні рівні. Поняття змісту освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти. Навчальний план і навчальна програма як нормативні документи ВНЗ, їх зміст. Призначення підручників, навчальних посібників та методичних вказівок в освітньому процесі.

Тема 6. Методи і засоби навчання у вищому навчальному закладі.

Специфіка методів навчання у вищій школі та їх класифікація. Засоби навчання у вищій школі. Різновид технічних засобів навчання, їх значення в освітньому процесі та рівні застосування. Новітні інформаційні технології навчання як визначальні чинники освітнього прогресу.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний зміст навчальної дисципліни		Кількість годин			
		денна та вечірня форми навчання			
		усього	у тому числі		
л.	п.		с.р.		
Тема 1.	Педагогіка вищої школи як науки.	15	2	2	11
Тема 2.	Студент та викладач вищого навчального закладу як об'єкт і суб'єкт навчання і виховання.	15	2	2	11
Тема 3.	Система вищої освіти в Україні.	15	2	2	11
Тема 4.	Дидактика як галузь педагогіки вищої школи.	15	2	2	11
Тема 5.	Зміст освіти у вищій школі.	15	2	2	11
Тема 6.	Методи і засоби навчання у вищому навчальному закладі.	15	2	2	11
Усього з навчальної дисципліни		90	12	12	66

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогіка вищої школи як науки	2
2	Студент та викладач вищого навчального закладу як об'єкт і суб'єкт навчання і виховання	2
3	Система вищої освіти в Україні	2
4	Дидактика як галузь педагогіки вищої школи	2
5	Зміст освіти у вищій школі	2
6	Методи і засоби навчання у вищому навчальному закладі	2
Разом:		12

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогіка вищої школи як науки	2
2	Студент та викладач вищого навчального закладу як об'єкт і суб'єкт навчання і виховання	2
3	Система вищої освіти в Україні	2
4	Дидактика як галузь педагогіки вищої школи	2
5	Зміст освіти у вищій школі	2
6	Методи і засоби навчання у вищому навчальному закладі	2
Разом:		12

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тенденції розвитку вищої освіти в Україні на початку третього тисячоліття.	4
2	Сутність процесу навчання у вищій школі.	4
3	Форми організації навчання у вищій школі. Система діагностики знань і умінь студентів у ВНЗ.	3
4	Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи.	3
5	Лекції, методика їх підготовки і проведення	4
6	Семінарське заняття, методика його підготовки і проведення.	3
7	Практичне заняття як найпоширеніша форма організації навчального процесу у вищій школі.	3
8	Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів.	4
9	Науково-дослідна робота студентів як напрям їх самостійної роботи.	3
10	Виховна робота зі студентською молоддю. Педагогічний менеджмент.	3

11	Основні положення правових актів, що регламентують діяльність вищих навчальних закладів.	4
12	Проблемне навчання у вищій школі.	4
13	Особливості семінару-диспуту, семінару-конференції, семінару прес-конференції та семінару «мозковий штурм».	3
14	Яким повинен бути куратор академічної групи сучасної вищої школи.	3
15	Характеристика основних видів трудового виховання студентів.	3
16	На основі довідкової літератури складіть словник понять: «план», «тези», «конспект», «анотація», «реферат», «рецензія», «цитата».	3
17	У вигляді тез окресліть перспективи інтеграції вітчизняної системи вищої освіти в європейський освітній простір.	3
18	Складіть опорний конспект з характеристикою викладача вищої школи XXI ст.	3
19	Розкрийте у письмовому вигляді процес професійного самовдосконалення майбутніх фахівців.	3
20	Складіть схему-конспект лекції на тему: «Сучасні технології навчання у вищому навчальному закладі».	3
Разом:		66

8. Методи навчання

Лекції; бесіди; диспут; «круглі столи», проблемно-пошуковий, самостійна робота з книгою, мотивація навчально-пізнавальної діяльності (пізнавальні ігри), впровадження інтерактивних методів, кейс-метод та ін.

9. Методи контролю

Усне опитування, письмове фронтальне опитування, тестування, підсумковий залік.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	100
15	17	17	17	17	17	

T1, T2 ... T6 – теми змістової частини.

Схеми оцінювання ДВНЗ «ХДАУ»

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС		
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник. К.: ЦУЛ, 2003.
2. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: зб. індивідуальних завдань для самостійної роботи і самоконтролю знань студентів магістратури аграрного університету. Херсон: РВЦ "Колос", 2008.
3. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: зб. завдань для підсумкового контролю знань студентів магістратури аграрного університету. Херсон: РВЦ "Колос", 2008.

12. Рекомендована література

Базова

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник [3-тє вид., випр. й доповн.]. Житомир: «Поліграфічний центр», 2012. 384 с.
2. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д., 2014. 416 с.
3. Козяр М. М, Коваль М. С. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. К.: Знання, 2013.
4. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. К.: Знання, 2012. 486 с.
5. Мазоха Д. С., Опанасенко Н. І. Педагогіка: навчальний посібник. Київ, Центр навчальної літератури, 2005.
6. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
7. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; За ред. З. Н. Курлянд. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 495 с.
8. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і доп. За ред. Курлянд З. Н. К.: Знання, 2007.
9. Семенча І. Є. Посібник до курсу „Педагогіка і психологія вищої школи”: Навч. посіб. Д.: РВВ ДНУ, 2004. 72 с.
10. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб.: реком. МОН України для студентів магістратури вищих навчальних закладів непедагогічного профілю. Херсон, 2011. 608 с.
11. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. 2-ге видання допов. К.:

Допоміжна

1. Авдєєва І. М., Мельникова І. М. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академгрупи: Навч. посібник. К.: ВД «Професіонал», 2007.
2. Авдєєнко А. П., Дементій Л. В. Організація самостійної роботи студентів. К.: НМЦВО, 2003. Вип. 33. С.246–250.
3. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти в Україні на рубежі століть (Спроба прогностичного аналізу) // Вища освіта України. 2000. № 1. С. 11–17.
4. Білан С. О. Аграрна освіта в Україні: історичний аспект (90-ті роки ХХ – початок ХХІ ст.): автореф. дис. канд. іст. наук: 07.00.01 // Національний педагогічний ун-т. К., 2005.
5. Волошин М. Д., Ларичева Л. П., Черненко Я. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Дніпродзержин. держ. техн. ун-т (ДДТУ). Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2014. 260 с.
6. Гончарова О. М. Вдосконалення організаційних форм навчання студентів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. К.: І ІТЗО, 2008. Вип. 52. С. 21–24.
7. Гронлунд Норман Е. Оцінювання студентської успішності: Практичний посібник. К.: НМЦ «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 312 с.
8. Дібрівна О. Адаптаційний період у ВНЗ та його вплив на академічні здібності першокурсників // Наука і методика. 2005. № 4. С. 171–175.
9. Жорняк Т.С. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Донецьк: ДонУЕП, 2009. 72 с.
10. Закон України «Про вищу освіту» // Держава і право. 2002. № 43.
11. Корольов Б. Шляхи відновлення системи підвищення кваліфікації викладачів вищої школи. // Вища освіта України. 2008. № 4. С.112–115.
12. Кремень Василь. Робота АПН спрямована на те, щоб освіта України була на європейському рівні // Освіта України. 2007. № 84. 13 листопада.
13. Кремень В. Г. Якісна освіта і нові вимоги часу // Педагогічна і психологічна наука в Україні. Київ. Т. 1. 2007. 14. С. 11–24.
14. Крюкова Є. С. Підготовка майбутнього викладача вищого навчального закладу до впровадження інтерактивних педагогічних технологій: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Крюкова Єлизавета Сергіївна; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти. Київ, 2015. 20 с.
15. Кузьмінський А. І., Омеляненко С. В. Становлення професіоналізму педагога вищої школи (У бесідах і роздумах). Черкаси, 2013. 228 с.
16. Малафіїк І. В. Дидактика новітньої школи: навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ: Слово, 2015. 630 с.
17. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 232 с.
18. Носаченко І. М. Модульно-рейтингова система організації навчання у вищій школі. К.: І ІТЗО, 2008. Вип. 54. С. 32–36.
19. Отич О. М. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи: підручник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 208 с.
20. Пащенко Т. М. Проблеми організації самостійної роботи студентів. К.: НМЦВО, 2003. Вип. 31. С. 309–316.
21. Степко М. Ф., Болюбаш Я. Я., Левківський К. М., Сухарніков Ю. В. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес // Освіта. 2004. № 38.
22. Тітова О. А. Готовність студентів і викладачів до використання інформаційних технологій в навчанні. К.: І ІТЗО, 2007. Вип. 51. С.112–115.

23. Шуневич Б. Дистанційна освіта в Україні: Навчальні матеріали. К: НМЦВО, 2003. Вип. 31. С. 323–342.

13. Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 1 липня 2014 року. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Проект Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 років. URL: <http://mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>
3. Проект Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року. URL: <http://mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1415795124/>
4. Красовська О. Ю. Інтернаціоналізація вищої освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?